

VAŽNOST VIZUALIZACIJE U DIDAKTICI KNJIŽEVNOSTI: MOTIVACIJSKI FAKTOR ZA RAZVOJ ČITALAČKE SOCIJALIZACIJE?ⁱ

Mirela Müllerⁱⁱ

Filozofski fakultet,
Odsjek za njemački jezik i književnost,
Sveučilište u Splitu,
Hrvatska

Sažetak:

Suvremena visokoškolska praksa zahtijeva odgovor na pitanje što čini "dobru" ili "prikladnu" tehniku vizualizaciju u didaktici književnosti? Međutim, na ovo se pitanje ne može odgovoriti ambivalentno, budući da se konteksti uporabe uvelike razlikuju, a naposljetku je istina da dobar učitelj zapravo može koristiti različite svrshodne tehnike kako bi postigao čitateljske navike mlade generacije. Bavljenje slikama kao zasebnim aspektom kompetencije ulazi i upotreba tehnike vizualizacije i prezentacije koje treba savladati, ali i vizualna pismenost također igra važnu ulogu. U radu se polazi od temeljne hipoteze da se uz pomoć tehnike vizualizacije u didaktici književnosti mogu povećati čitateljske navike učenika, posebice na stranom L2 jeziku. U istraživanju je sudjelovalo 79 studenata preddiplomskih i diplomskih studija. Istraživanje je provedeno od 10. do kraja siječnja 2022. putem online upitnika na svim razinama studija među studentima Odsjeka za njemački jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Istraživanja su pokazala da se metodom vizualizacije mogu poboljšati navike čitanja na stranom jeziku kod studenata koji studiraju L2 jezik.

Ključne riječi: metoda vizualizacije, didaktika književnosti, studenti, istraživanje, čitalačka socijalizacija

Abstract:

Contemporary higher education practice requires an answer to the question of what makes a "good" or "appropriate" visualization in the didactics of literature? However, this cannot be answered with this absoluteness, since the contexts of use vary greatly, and ultimately it is true that a good teacher can actually use everything more or less purposefully: A bad text or a factually inadequate, graphically ambiguous visualization can very well be used in a later application step in a revision task can be used sensibly. Dealing with imagery as a separate aspect of competence flows into the visualization and presentation techniques to be learned, but

ⁱ THE IMPORTANCE OF VISUALIZATION IN LITERATURE DIDACTIC: MOTIVATIONAL FACTOR FOR THE DEVELOPMENT OF READING SOCIALIZATION?

ⁱⁱ Correspondence: email mmuller@ffst.hr

visual literacy also plays an important role. The paper starts from the basic hypothesis that with the help of visualization of the didactics of literature, students' reading habits can be increased, especially in L2 foreign language. The study involved 79 undergraduate and graduate students. The research was conducted from 10 to the end of January 2022 via an online questionnaire at all levels of study among students at the Department of German Language and Literature on Faculty of Humanities and Social Sciences of University in Split. Research has shown that the visualization method can improve reading habits in a foreign language among students studying L2 language.

Keywords: method of visualization, didactics of literature, students, research, reading socialization

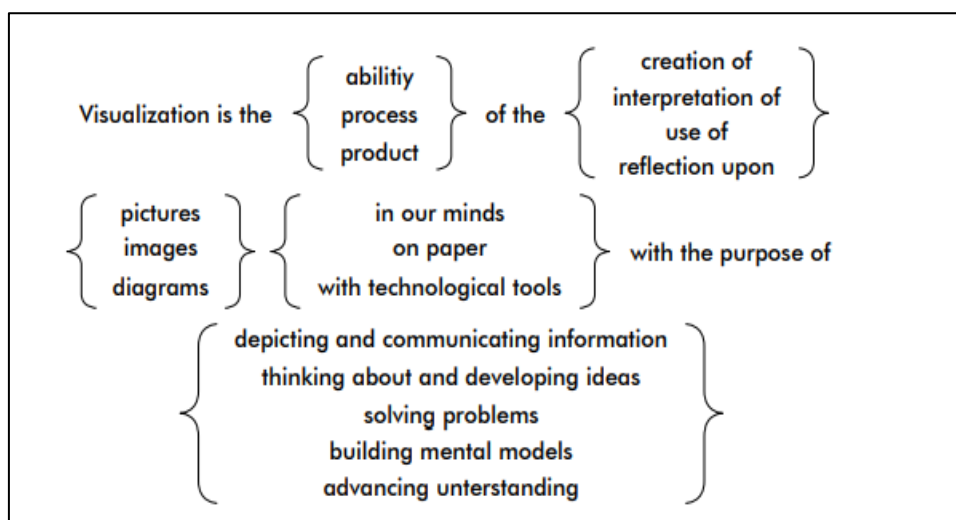
1. Uvodne napomene- didaktičke funkcije vizualizacije

Čitanje je osnovna ljudska vještina od razvoja pisanog jezika. Čitanje je složeni proces koji obuhvaća dekodiranje i razumijevanje teksta koji se čita. Književna socijalizacija obuhvaća proces kojim se "formiraju trajne navike čitanja. Recentna znanstvena istraživanja implicite ukazuju na činjenicu da je čitanje vrlo važna komponenta učenja i poučavanja stranih jezika, čiji dugoročni cilj treba biti osposobljavanje studenata za samostalno čitanje, kako bi tako mogli poboljšati razumijevanje čitanog teksta na stranom jeziku. Sposobnost tečnog čitanja rasterećuje kognitivno procesiranje na razini riječi i rečenice u tolikoj mjeri da se studenti prvenstveno fokusiraju na razumijevanje pročitaneog teksta (Rosebrock, 2008, 2012).

Čitanje se definira kao proces, što znači da na njegov razvoj mogu utjecati određeni čimbenici. Tzv. promocija čitanja bila je središnja didaktička tema različitih provedenih istraživačkih studija i njena povezanost s uspješnosti u obrazovanju početkom stoljeća (Schnotz, 2010). Teorija socijalizacije ne pretpostavlja da pojedinac raste statički u prevladavajuće sociokulturne prakse ili sustave normi, tj. usvaja ih nepromijenjene, ali da se odvijaju procesi društvene konstrukcije (Stöckl, 2004; 2011). Najvažniji argument za to je važnost čitanja za školski uspjeh i održivost obrazovanja (Harp, & Mayer, 1998; Jesch, 2016). Središnji koncept u istraživanju čitateljskih navika, ali i aktualnog čitalačkog ponašanja pojedinih društvenih skupina je „čitalačka motivacija“. Posredovanje književnosti bavi se širokim područjem dizajniranog jezika u epici, drami i lirici, u usmenoj ili pisanom obliku kao i medijski obrađeni, bilo na filmu u audio knjigama ili radijskim igrama, u hiperfikciji ili u interaktivnim igrama. Cilj prenošenja književnosti najbolje se može sažeti u izraz «pismenost». Čak i ova definicija jasno pokazuje da je koncept «promicanja čitanja» usko povezan s prijenosom vještina koje nadilaze samo učenje čitanja. Čitanje nije urođena funkcija, već naučena funkcija koju svaki čitatelj može steći uz veliki napor. Poticanje ranog čitanja uz pomoć slikovnica vjerojatno je najučinkovitija metoda čitalačke socijalizacije. Zato je vizualizacija vrlo važan faktor (Dehn, 2014; Knopf, 2014).

Ne postoji zajednički, jedinstveni koncept vizualizacije za pojedini nastavni predmet, kao npr. za njemački jezik. Tome služe specijalistički predmeti koji se impliciraju u nastavu njemačkog jezika s obzirom na didaktičke discipline koje su heterogene: književnost, kazalište, film, digitalni mediji i informacijska tehnologija, razvoj jezika/jezična refleksija, pisanje/pisani

jezik, njemački kao drugi jezik i istraživanje. Takva vrst nastavnog predmeta je npr. didaktika književnosti u visokoškolskoj nastavi. Za znanstveno-nastavne potrebe, može se formirati pragmatična definicija koja pod vizualizacijom podrazumijeva ono što se koristi kao vizualizacija u subjektu (receptijski pogled) ili je razvijena kao vizualizacija za subjekt (produkcijski pogled) (Sahr, 2003). Pojam vizualizacije podataka pronalazi svoje snažno korijenje u 20. stoljeću, ali koncept njihove interpretacije star je kao i samo vrijeme (Horne, 2017).

Izvor: (Holzäpfel, 2016., str. 24)

Slijedeći Arcavijevu (na temelju Holzäpfel, 2016., str. 24) distinkciju, u nastavku se treba ograničiti na razmatranje vizualizacije koje se pojavljuju u didaktičkim materijalima ili u školskim udžbenicima i stoga su razvijene kao eksternalizirane, vizualne 2D reprezentacije u obrazovnom kontekstu (Arizpe, Evelyn & Styles, Morag, 2016.). Mogu se razlikovati različite didaktičke funkcije vizualizacije u sveučilišnoj nastavi. Svaka vizualizacija treba se temeljiti na provjeri njezine funkcije za nastavu:

- 1) Prezentacija (vizualizacije služe za ilustraciju nastavnog materijala i dopunu tekstualnih informacija);
- 2) Organizacija (vizualizacije s funkcijom organiziranja ilustriraju npr. strukturne odnose ili kronološke sekvence);
- 3) Interpretacija (Interpretativne vizualizacije imaju za cilj pojednostaviti apstraktne informacije njihovim kontekstualiziranjem ili djelovanjem kao "unaprijed organizator");
- 4) Transformacija (vizualizacije s funkcijom transformacije imaju za cilj povećati pamćenje i služe kao pomoć pri pamćenju, u smislu "vizualne mnemotehnike") i
- 5) Dekoracija (dekorativne vizualizacije imaju za cilj učiniti gradivo za učenje zanimljivijim i motivirati učenike).

Vizualizaciju treba koristiti kao tehniku za promicanje čitalačke socijalizacije i čitalačku pismenosti (Mayring, 2012). Koncept čitateljsku pismenosti, kao i druge kompetencije, može se promatrati kao apstraktan oblik. Usporede li se različite definicije čitateljske pismenosti, postaje jasno da kognitivne karakteristike posebno objašnjavaju pojam čitateljsku pismenosti. Prema Grabeu (1991; temeljeno na Freyu, 2010.), postoji šest komponenti ra razvoj čitateljske

pismenosti: 1. Automatsko dekodiranje 2. Poznavanje vokabulara i gramatike 3. Poznavanje formalnih struktura diskursa 4. Osnovno poznavanje značenja pročitanih riječi, 5 Evaluacija teksta i strategije za sintezu i 6. Kontrola procesa čitanja (Grabe, 1991; prema Frey, 2010). Rad polazi od temeljne hipoteze da se uz pomoć vizualizacije mogu povećati kompetencije i čitateljske navike studenata koji uče strani jezik L2.

2. Metoda

Svrha istraživanja bila je ispitati percepciju studenata o ulozi vizualizacije u didaktici književnosti te odgovoriti na to povećava li tehnika vizualizacije čitateljske navike kod studenata preddiplomskog i diplomskog studija njemačkog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Splitu. Također, jedan od ciljeva istraživanja je ispitati postoji li statistički značajna razlika između studenata preddiplomskih i diplomskih studija s obzirom na varijablu spol studenata. U anketi je proveden online anketni upitnik. Uz metodu deskriptivne analize i kvantitativne analize podataka, za obradu podataka korištena je analiza varijance. Rezultati su obrađeni pomoću programskog paketa Statistics 12.0.

2.1. Rezultati i rasprava

U istraživanju je sudjelovalo 79 studenata preddiplomskih i diplomskih studija. Istraživanje je provedeno od 10. do kraja siječnja 2022. akd. Godine putem online upitnika na svim razinama studija među studentima Odsjeka za njemački jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Tablica 1: Prikaz podataka o studentima s obzirom na godinu studija (%)

Godina studija	N	M	Minimum	Maksimum	SD
Prva godina preddiplomskog studija	20%	1.25	1,00	2,00	0,66
Druga godina preddiplomskog studija	37%	1.18	1,00	3,00	0,21
Treća godina preddiplomskog studija	28%	1.26	1,00	2,00	0,61
Prva godina diplomskog studija	15%	1.44	1,00	2,00	0,56

Izvor: (Autorica).

Rezultati istraživanja pokazuju da je na prvoj godini preddiplomskog studija sudjelovalo 20% ispitanika, na drugoj godini preddiplomskog studija 37% ispitanika, na trećoj godini preddiplomskog studija 28% ispitanika i nešto manje od 15% ispitanika na prvoj godini preddiplomskog studija. Drugu godinu diplomskog studija nije bilo moguće ispitati jer je tek od 2021./2022. akademske godine upisana prva generacija studenata dvopredmetnog diplomskog studija Njemački jezik i književnost.

Tablica 2: Prikaz podataka ispitanika s obzirom na spol (%)

Spol	N	M	Minimum	Maksimum	SD
Ženski spol	83%	1.15	1,00	2,00	0,21
Muški spol	17%	1.13	1,00	2,00	0,22
N	100%	1.12	1,00	2,00	0,28

Izvor: (Autorica).

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 83% ispitanika ženskog spola i 17% ispitanika muškog spola.

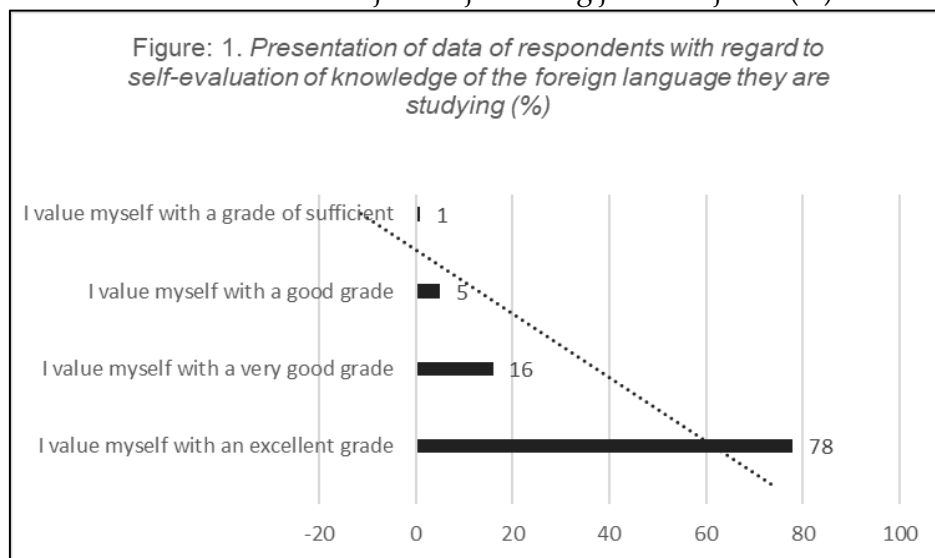
Tablica 3: Prikaz podataka ispitanika s obzirom na mjesto stanovanja (%)

Spol	N	M	Minimum	Maksimum	SD
Grad	80%	1.11	1,00	3.00	0,26
Selo-prigradska sredina	11%	1.14	1,00	3.00	0,31
(Polu)otok	9%	1.13	1,00	2,00	0,24

Izvor: (Autorica).

80% studenata u anketi navodi mjesto stanovanja grad, 11% navodi selo i prigradska naselja, a samo 9% ispitanika navodi mjesto stanovanja na (polu)otok.

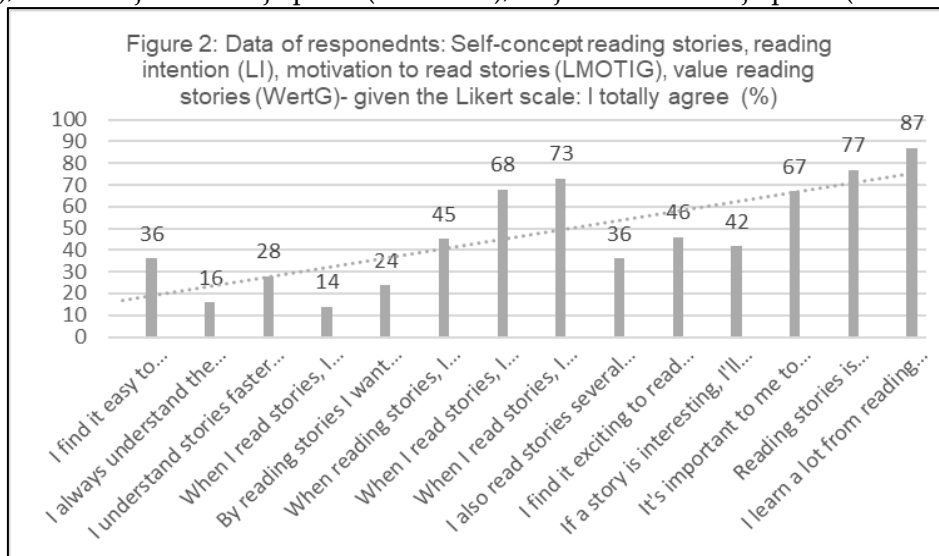
Slika 1: Prikaz podataka ispitanika s obzirom na samovrednovanje znanja stranog jezika koji uče (%)

Izvor: (Autorica).

Slika 1 prikazuje rezultat samoprocjene studenta o razini znanja stranog jezika kojeg studiraju. Tako 78% ($M = 3,25$, $SD = 1,14$) ispitanika svoje znanje stranih jezika smatra izvrsnim, 16% ($M = 1,45$, $SD = 0,75$) vrlo dobrim i 5% dobrim ($M = 1,25$, $SD = 1,41$).

Slika 2: Prikaz podataka ispitanika: Samopoimanje čitanja priča, namjera čitanja (L2), motivacija za čitanje priča (LMOTIG), vrijednosno čitanje priča (WertG) (%)

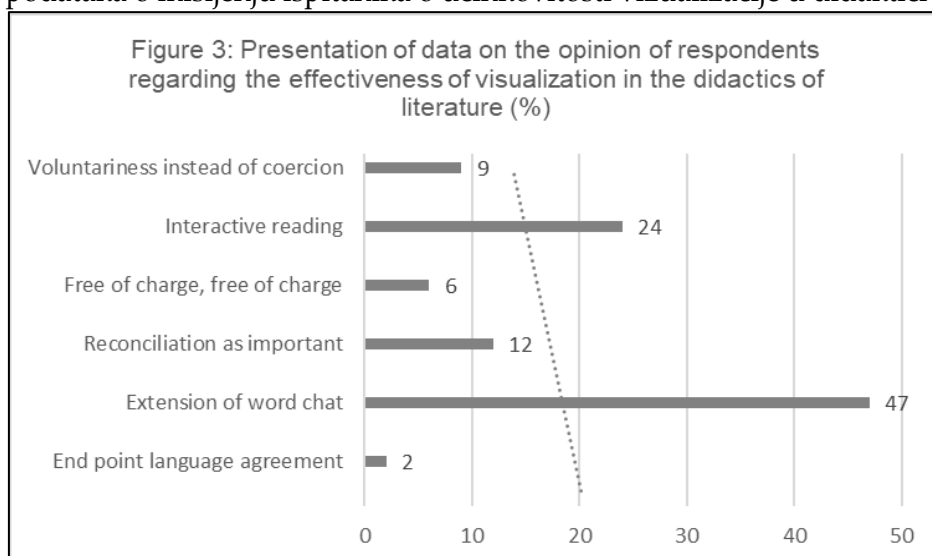

(**Legenda:** Lako razumijem priče; Uvijek razumijem priče koje čitamo na satu njemačkog; Razumijem priče brže od svojih kolega; Kad čitam priče, želim dobiti nove ideje; Čitajući priče želim nešto naučiti zanimljivo; Kad čitam priče, želim razumjeti težak sadržaj; Kad čitam priče, želim naučiti nešto korisno.; Kad čitam priče, želim da me se potiče na razmišljanje.; Također čitam priče nekoliko puta da bih ih razumio; Uzbudljivo mi je čitati priče; Ako je priča zanimljiva, pročitat ću je, čak i ako je teška; Važno mi je razumjeti priče; Čitanje priča mi je važno.; Puno učim čitajući priče)

Izvor: (Autorica).

Slika 2 prikazuje podatke ispitanika s obzirom na svrhu čitanja. Studenti najviše 87% ($M = 1,42$, $SD = 2,25$) smatraju da puno uče čitajući priče, 77% ($M = 1,42$, $SD = 0,47$) ističu da čitanje priča im je važno; 73% ($M = 1,41$, $SD = 0,45$); 68% studenata smatra ($M = 1,41$, $SD = 0,78$) kad čitaju priče, žele i razumjeti težak sadržaj, a samo 16% ($M = 1,25$, $SD = 0,45$) studenata je odgovorilo da uvijek razumiju priče koje čitamo na satu njemačkog.

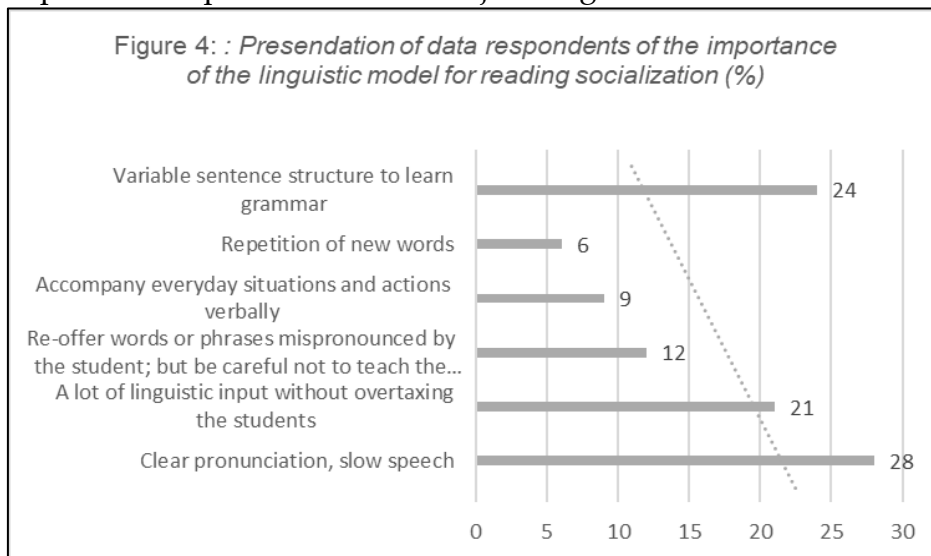
Slika 3: Prikaz podataka o mišljenju ispitanika o učinkovitosti vizualizacije u didaktici književnosti (%)

Izvor: (Autorica).

Slika 3 prikazuje statistički podatak da 47% ($M = 1,85$, $SD = 0,78$) ispitanika smatra da je metoda vizualizacije u didaktici književnosti vrlo važna, a posebno za razvoj debata i diskursa.

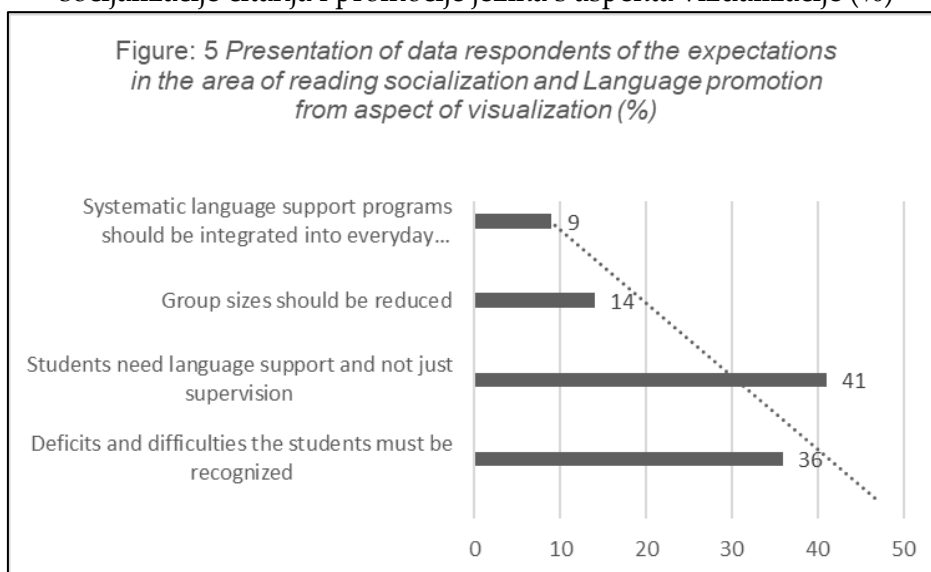
Slika 4: Prikaz podataka ispitanika o važnosti jezičnog modela za čitalačku socijalizaciju (%)

Izvor: (Autorica).

Slika 4 prikazuje podatak i rezultat istraživanja da 28% ispitanika smatra kako je vrlo važno razviti lingvistički model za socijalizacijsko čitanje; dok samo 6% studenata ($M = 2,14$, $SD = 0,78$) smatra da se to odnosi na varijablu učenja novih riječi na njemačkom kao stranog jezika. Ovi podaci upućuju na antipod razvoja lingvističkog modela za razvoj čitateljskih vještina i navika kod učenika. Ti podaci mogu biti ključni element za razvoj vizualizacije u didaktici književnosti, ali mogu poslužiti i kao metodički model za unapređenje metodike nastave stranih jezika.

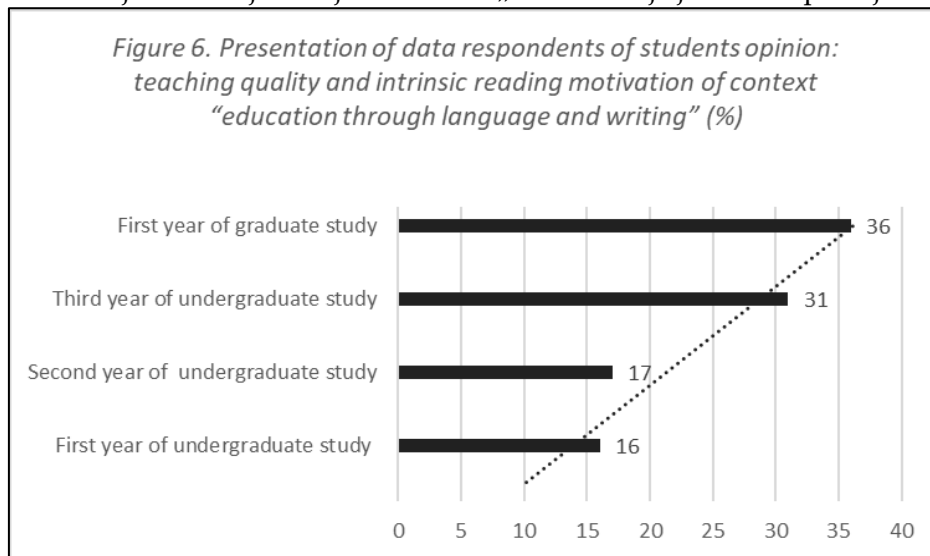
Slika 5: Prikaz podataka ispitanika o očekivanjima u području socijalizacije čitanja i promocije jezika s aspekta vizualizacije (%)

Izvor: (Autorica).

Slika 5 prikazuje prikaz podataka ispitanika o očekivanjima u području čitalačke socijalizacije i promicanja jezika s aspekta vizualizacije (%), dakle 41% ispitanika ($M = 1,41$, $SD = 2,47$) smatra da je studentima potrebna jezična potpora, a ne samo korekcije na stranom jeziku. 36% ispitanika smatra ($M = 1,41$, $SD = 0,41$) da se poteškoće u procesu učenja stranog jezika moraju na vrijeme razotkriti.

Slika 6: Prikaz podataka mišljenja ispitanika o kvaliteti poučavanja i intrinzičnoj motivaciji čitanja konteksta „obrazovanje jezikom i pisanjem“ (%)

Izvor: (Autorica).

Slika 6 prikazuje prikaz podataka o mišljenju studenata s obzirom na kvaliteti poučavanja i intrinzičnoj motivaciji za čitanje konteksta „obrazovanje kroz jezik i pisanje“ (%). Tako 36% ispitanika prve godine diplomskog studija ($M = 1,41$, $SD = 2,45$) smatra: kvalitetu poučavanja i intrinzičnu motivaciju za čitanje konteksta „obrazovanje jezikom i pisanjem“; a podaci se razlikuju od studenata prve godine preddiplomskog studija, gdje je taj podatak 16% ($M = 1,41$, $SD = 0,74$).

Tablica 4: Rezultati T-testa - procjena učenika: kvaliteta poučavanja i intrinzična motivacija za čitanje konteksta "obrazovanje kroz jezik i pisanje" i važnost jezičnog modela za socijalizaciju čitanja

Samoprocjena studenata					
	Prva godina preddiplomskog studija		Prva godina diplomskog studija		t - test
	M	SD	M	SD	
Djelotvornost vizualizacije u didaktici književnosti	1.28	2.2	1.42	1.4	t = - 0,32 p = 0,75
Važnost jezičnog modela za čitateljsku socijalizaciju	1.45	1.2	1.45	1.2	t = 2,13 p = 0,03

Napomena: * - $p < .05$

Izvor: (autorica)

Između prve godine preddiplomskog studija i prve godine diplomskog studija nisu utvrđene značajne razlike u varijabli između: učinkovitosti vizualizacije u didaktici književnosti dok je nešto manje pokazalo da postoji statistička razlika blizu - $p < .05$ u varijabla važnosti jezičnog modela za čitateljsku socijalizaciju za prvu godinu preddiplomskog studija i prvu godinu diplomskog studija.

Tablica 5: Rezultati T-testa - procjena učenika: kvaliteta poučavanja i intrinzična motivacija za čitanje konteksta „obrazovanje kroz jezik i pisanje“ i samoprocjena znanja stranog jezika koji uče

Procjena nastavnika					
	Prva godina preddiplomskog studija		Prva godina diplomskog studija		t - test
	M	SD	M	SD	
kvaliteta poučavanja i intrinzična motivacija za čitanje konteksta „obrazovanje kroz jezik i pisanje“	1.15	2.0	1.91	2.2	t = 0,08 p = 0,72
na samovrednovanje znanja stranog jezika koji uče	1.08	3.2	1.55	2.4	t = 0,20 p = 0,63

Napomena: * - $p < .05$

Izvor: (autorica)

Nisu pronađene značajne razlike između prve godine preddiplomskog studija i prve godine diplomskog studija u varijabli između kvalitete poučavanja i intrinzične motivacije za čitanje konteksta „obrazovanje kroz jezik i pisanje“ te prema samovrjednovanju znanja stranog jezika. Dosadašnja empirijska saznanja o učinku reprezentacijskih slika u vezi s književnim tekstovima mogu se dopuniti ovim istraživanjima. Levin i suradnici (Levin et al., 1982; Carney, Russell & Levin, 2002) pokazali su da vizualne slike pozitivno utječu na razumijevanje teksta. Dobiveni rezultati se tako mogu izravno prenijeti u postojeće udžbenike njemačkog jezika, što također omogućuje formuliranje implikacija za sveučilišnu praksu i korištenje i rukovanje kombinacijama teksta i slike. Među prepoznatim potencijalnim vrijednostima je da vizualizacije u obliku slika, općenito, mogu pružiti podršku u kognitivnoj i motivacijskoj domeni. U prvom području postoji učinak jedne slike koji potiče učenje u olakšavanju i održavanju procesa razumijevanja teksta. Učinak pozitivnog imidža u području motivacije sastoji se uglavnom od indukcije pozitivnog raspoloženja među učenicima o estetskoj stimulaciji. No, također se raspravlja o negativnim učincima slika, kao što je odvratanje pažnje od stvarnog sadržaja učenja kroz slike i korištenje kognitivnih resursa, koji tada više nisu dostupni u procesu učenja. Jezične slike umetnute u književne tekstove, kao što su metafore ili slikovno-slikovni izrazi, jasno daju do znanja da su književne slike neizbježne. One u književnosti. Jezične slike sadržane u tekstovima izazivaju mentalne slike u čitatelju. Ova imaginativna koncepcija koju donosi tekst svetog pisma često se naziva intramentalnom vizualizacijom. U anglofonskom jezičnom području već se uvriježio pojam vizualizacija za vizuale koje pokreću tekstovi imaginativni procesi tijekom prvog čitanja.

3. Zaključak

Recentna znanstvena istraživanja implicate ukazuju na činjenicu da je čitanje vrlo važna komponenta učenja i poučavanja stranih jezika, čiji dugoročni cilj treba biti osposobljavanje studenata za samostalno čitanje, kako bi tako mogli poboljšati razumijevanje čitanog teksta na stranom jeziku. Engleski izrazi "ilustracija" ili "slika" za označavanje vanjskih slika i "slika", koji opisuje unutarnju, mentalnu sliku, karakteriziraju i također konkretiziraju različita značenja svojstvena općem pojmu slike. U njemačkom jeziku razlikovanje mora biti jasnije pomoću specifikacije koncepta slike. Za daljnji tijek teksta značajno je razlikovanje materijalnih (tj. vizualnih) slika i jezičnih slika (tj. vizualno orijentiranih, slikovno-slikovnih izraza, metafora) i mentalnih slika (ideja i uvjerenja). Intramentalna vizualizacija služi konstrukciji i konkretizaciji fiktivnog svijeta s njegovim likovima, objektima i prizorima, što se oslanja na znanje i svakodnevne percepcije recipijenta teksta. Već postoji velik broj literature i empirijskih istraživanja o ulozi imaginacije (tj. intramentalnih slika) i razumijevanja teksta. Ali stalno povećanje materijalnih slika u (njemačkim) udžbenicima i materijalima za učenje, kao i stoljetna tradicija ilustracije teksta, npr. basni i bajki, zahtijevaju povećanu pozornost u istraživanju, a posebno empirijskom ispitivanju utjecaja ekstramentalne slike na recepciji književnih tekstova. Udžbenici za nastavu njemačkog jezika služe za stjecanje vještina u jezičnom i književnom području. Budući da su struktura književnog teksta i slika te uporaba slike u čitanju i didaktici književnosti od posebnog interesa u kontekstu ovog rada, uključena je čitanka ili dio kombiniranih udžbenika. U radu se polazi od temeljne hipoteze da se uz pomoć vizualizacije didaktike književnosti mogu povećati čitateljske navike studenata, posebice na stranom jeziku L2. U istraživanju je sudjelovalo 79 studenata preddiplomskih i diplomskih studija njemačkog jezika i književnosti Filozofskog fakulteta u Splitu. Istraživanje je provedeno od 10. do kraja siječnja 2022. putem online upitnika na svim razinama studija među studentima Odsjeka za njemački jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Istraživanja su pokazala da se metodom vizualizacije mogu poboljšati navike čitanja na stranom jeziku kod studenata na diplomskoj razini studija. Između prve godine preddiplomskog studija i prve godine diplomskog studija nisu utvrđene značajne razlike u varijabli između: učinkovitosti vizualizacije u didaktici književnosti dok je nešto manje pokazalo da postoji statistička razlika blizu - $p < .05$ u varijabli važnosti jezičnog modela za čitateljsku socijalizaciju za prvu godinu preddiplomskog studija i prvu godinu diplomskog studija. Dakle, istraživanje je pokazalo da tehnika vizualizacija u didaktici književnosti može kod studenata podići čitateljske navike i time poboljšati čitateljsku socijalizaciju, no riječ je o metodičkoj primjeni, odnosno njezinoj implementaciji u visokoškolskoj nastavi. Danas se većina znanja stječe putem digitalnih medija. Nužan preduvjet za dobro poučavanje s digitalnim medijima je njihova didaktička smislena uklopljenost u konkretne nastavne procese. U skladu s tim, digitalni mediji služe kao didaktički alati za podršku različitim procesima poučavanja i učenja. Pandemija korone praktički je natjerala i nastavnike i studente da se bave virtualnom nastavom - posebice u području sveučilišne nastave. Pojam višestruko kodiranje (također višekodiranje ili višekodalnost) opisuje prisutnost različitih sustava simbola u mediju. Pod određenim uvjetima, paralelna uporaba nekoliko sustava simbola može povećati vjerojatnost razumijevanja i učenja. Za to je prije svega

nužan interdisciplinarni pristup između semiotike medija, vizualne lingvistike, multimedijske didaktike i informacijsko-komunikacijskih znanosti. Autorica zaključuje da je bitno kombinirati sve principe multikodalnosti u tehnici vizualizacije. Ovaj rad može poslužiti kao primjer u usavršavanju metodičkih implikacija za nastavu didaktike književnosti.

Conflict of Interest Statement

The author declares no conflicts of interest.

About the Author(s)

Mirela Müller, Assistant Professor, completed her graduate studies in pedagogy and German language and literature in 2007 at the University of Zadar (Croatia), and her postgraduate doctoral studies in social sciences in 2013 at the University of Zagreb Croatia. She has been employed at the Faculty of Philosophy in Split since October 1, 2020, at the Department of German Language and Literature. She is a member of numerous programs and organizing committees of international conferences. Participates in domestic and international conferences, and publishes scientific papers in domestic and foreign journals. Area of scientific interest: interdisciplinary field (pedagogy, interdisciplinary humanities), German language methodology, high school curricula, hybrid foreign language learning, multimedia didactics, language-pragmatic theories in intercultural language teaching.

Scopus link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56936215200>

Web of Science ID: IUQ-5334-2023,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6631-3136>

References

- Arizpe, Evelyn i Styles, Morag (2016.). *Djeca čitaju slikovnice. Tumačenje vizualnog teksta*. 2. Auflage. New York: Routledge.
- Carney, Russell N. & Levin, Joel R. (2002). Slikovne ilustracije još uvijek poboljšavaju učenje učenika iz teksta. U: *Pregled istraživanja obrazovanja* (14), S. 5–26.
- Dehn, Mechthild (2014). *Vizualna pismenost, mašta i Sprachbildung*. U: Knopf, Julia & Abraham, Ulf (Hg.): *Bilderbücher. Teorija benda 1*. Baltmannsweiler: Schneider Hohengehren, S. 125–134.
- Frey, Hanno (2010). *Lesekompetenz verbessern? – Lesestrategien und Bewusstmachungsverfahren nutzen!*. Empirische Erziehungswissenschaft, Band 24. Münster: Waxmann Verlag GmbH.
- Grünwald, Dietrich (2010a). *Das Prinzip Bildgeschichte. Konstitutiva und Variablen einer Kunstform*. U: Grünwald, Dietrich (Hg.): *Struktur und Geschichte der Comics*. Bochum/Essen: Christian A. Bachmann, S. 11–31.
- Harp, Shannon, F. & Mayer, Richard E. (1998). Kako zavodljivi detalji štete: Teorija kognitivnog interesa za učenje znanosti. U: *Journal of Educational Psychology* 90 (3), S. 414–434.

- Jesch, Tatjana (2016). Teorija dvostrukog kodiranja. U: Gretsche, Petra & Holzäpfel, Lars (Hg.): Visualisierungen im Deutsch- und Mathematikunterricht. Münster: Waxmann. S. 173-184
- Knopf, Julia i Abraham, Ulf (Hg.) (2014.). Bilderbücher. Teorija benda 1. Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren
- Levie, Howard W. & Lentz, Richard (1982). Učinci tekstualnih ilustracija: pregled istraživanja. U: ECTJ 30 (4), S. 195–232.
- Lieber, Gabriele (2010). Bildliteralität in Schullehrwerken - Ästhetische Zugangsweisen zu einer zeitgemäßen Schulbuchillustration. U: Heinze, Carsten & Matthes, Eva (Hg.): Das Bild im Schulbuch. Bad Heilbrunn: Klinkhardt (Beiträge zur historischen und systematischen Schulbuchforschung), S. 57–73.
- Mayring, Philipp (2012). Kvalitativna inhalacijska analiza - Ein Beispiel für Mixed Methods. U: Gläser-Zikuda, Michaela; Seidel, Tina; Rohlf, Carsten; Gröschner, Alexander & Ziegelbauer, Sascha (Hg.): Mješovite metode u empirischen Bildungsforschung. Münster: Waxmann, S. 27–35.
- Rosebrock, C., Nix (2008). Osnove didaktike čitanja i sustavno poticanje čitanja u školi, 2., ispr. Izdanje, Hohengehren, str. 41-44.
- Rosebrock, C. (2012). Laut lesen, leise lesen. Grundschule Deutsch, (34), 4–7.
- Sahr, Michael (2003). Über das Weiter- und Überleben der Märchen in den Medien - dargestellt am Beispiel des Rotkäppchens. U: Jesch, Tatjana (Hg.): Märchen in der Geschichte und Gegenwart des Deutschunterrichts. Didaktische Annäherung an eine Gattung. Frankfurt am Main: Peter Lang (Beiträge zur Geschichte des Deutschunterrichts, 53), S. 249–273.
- Schnotz, Wolfgang (2010). Visuelles Lernen. U: Rost, Detlef H. (Hg.): Handwörterbuch Pädagogische Psychologie. 4. überarbeitete und erweiterte Auflage. Weinheim: Beltz, S. 927–935.
- Stöckl, Hartmut (2004). Die Sprache im Bild - Das Bild in der Sprache. Zur Verknüpfung von Sprache und Bild im massenmedialen Text. Konzepte. Theorien. Analysemethoden. Berlin/ New York: De Gruyter.
- Stöckl, Hartmut (2011). Sprache-Bild-Texte lesen. Bausteine zur Methodik einer Grundkompetenz. U: Diekmannshenke, Hajo; Klemm, Michael & Stöckl, Hartmut (Hg.): Bildlinguistik. Berlin: Erich Schmidt, S. 45–70.

Creative Commons licensing terms

Author(s) will retain the copyright of their published articles agreeing that a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) terms will be applied to their work. Under the terms of this license, no permission is required from the author(s) or publisher for members of the community to copy, distribute, transmit or adapt the article content, providing a proper, prominent and unambiguous attribution to the authors in a manner that makes clear that the materials are being reused under permission of a Creative Commons License. Views, opinions and conclusions expressed in this research article are views, opinions and conclusions of the author(s). and European Journal of Literature, Language and Linguistics Studies shall not be responsible or answerable for any loss, damage or liability caused in relation to/arising out of conflicts of interest, copyright violations and inappropriate or inaccurate use of any kind content related or integrated into the research work. All the published works are meeting the Open Access Publishing requirements and can be freely accessed, shared, modified, distributed and used in educational, commercial and non-commercial purposes under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).